

Różnice indywidualne w potrzebie poznawczego domknięcia

Małgorzata Kossowska¹

Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński

INDIVIDUAL DIFFERENCES IN NEED COGNITIVE CLOSURE

Abstract. The article describes construct of the need for cognitive closure and the scale to measure individual differences in this cognitive motivation. The structure of the scale were analyzed on a student (N=340) and adult (N=374) samples. The results revealed that four of the five original NFC dimensions (preference for order, predictability, discomfort with ambiguity and closed mindedness) could be explained by one latent second-order factor. Decisiveness seems to be independent. The validation studies, including „known-groups” discrimination between populations assumed to differ in their need for closure, and discriminant validation with respect to related personality measures were conducted on a student sample (N=275). The results suggest The Need for Closure Scale is a reliable and valid measure of the cognitive motivation.

W obliczu rosnącego zainteresowania wpływem czynników poznawczo-motywacyjnych na funkcjonowanie poznawcze i społeczne istotne okazało się opracowanie narzędzia do ich pomiaru. Stąd ogromna popularność konstruktowi potrzeby poznawczego domknięcia oraz skali służącej do pomiaru różnic indywidualnych w motywacji do szybkiego podejmowania decyzji i formułowania sądów. W wielu badaniach wykazano dużą wartość predykcijną tej skali (zob. Ford, Kruglanski, 1995; Webster, 1993; Kruglanski, Webster, Klem, 1993; Dijksterhuis i in., 1996). Została ona przetłumaczona na kilka języków (np. włoski, francuski, polski, chorwacki, chiński, koreański) i jest powszechnie stosowanym narzędziem do pomiaru tego szczególnego rodzaju motywacji poznawczej. Próbę jej adaptacji do warunków polskich podjął Jaworski (1998). Z jego analiz wynika, że polska wersja ma nieco inną strukturę niż wersja oryginalna: składa się z czterech skorelowanych ze sobą wymiarów, takich jak strukturyzacja, przewidywalność, tolerowanie dwuznaczności i poszukiwanie stymulacji poznawczej. Wyniki analiz skali, przeprowadzone w wielu krajach na świecie, potwierdzają jednak spójność skali z wersją oryginalną. Stąd próba ponownego przeanalizowania skali. Badania Jaworskiego (1998) przeprowadzone zostały na grupie studentów. Dlatego dla uzyskania pełnej wiedzy na temat struktury skali proponuję poszerzyć zakres badania o grupę osób dorosłych.

Druga część artykułu poświęcona jest analizom związków korelacyjnych skali z innymi narzędziami wykorzystywanymi do pomiaru konstruktów zbliżonych do potrzeby domknięcia. Prace w tym zakresie pozwolą na ustalenie trafności kryterialnej skali (metodą *test by test*) oraz na wskazanie unikalnych aspektów konstruktowi, niemożliwych do uchwycenia przy użyciu innych narzędzi testowych.

Rezultaty tych prac wydają się ważne w obliczu rosnącego zainteresowania problematyką zachowań społecznych motywowanych poznawczo w Polsce (Golec, 2002; Kossowska, 2002; Klimaszewska, 2002; Chybicka, 2001; Kossowska, van Hiel, 2003; Urbaniak, 2003). Wzrastająca liczba badań i publikacji na ten temat wymaga przeanalizowania także skali do pomiaru potrzeby domknięcia.

KONSTRUKT POTRZEBY POZNAWCZEGO DOMKNIECIA

Webster i Kruglanski (1994) opisali zjawisko potrzeby domknięcia (*need for closure*) w celu wyjaśnienia różnic indywidualnych w dążeniu do poszukiwania i posiadania jasnej i pewnej wiedzy redukującej poczucie poznawczej niepewności. Badania wskazują, że potrzeba domknięcia wpływa na tworzenie i wykorzystywanie abstrakcyjnych reprezentacji mentalnych – schematów, prototypów i stereotypów, które determinują sposób, w jaki ludzie myślą o świecie społecznym, odczuwają go i podejmują w nim działania. Osoba charakteryzująca się wysoką potrzebą domknięcia w każdej sytuacji społecznej preferuje porządek i przewidywalność, łatwo podejmuje decyzje, jest zamknięta poznawczo (*closed-minded*) i odczuwa dyskomfort w obliczu wieloznaczności. Wysoki poziom potrzeby poznawczego domknięcia sprzyja powierzchownej analizie dopływających informacji, motywuje do poszukiwania informacji odpowiadających istniejącym już strukturom wiedzy. Powstały w wyniku tego procesu obraz sytuacji jest często uproszczony, zapewnia jednak poczucie jednoznaczności, przewidywalności i uporządkowania świata. Jest także odporny na zmianę. Niski poziom potrzeby domknięcia wiąże się z lepszą tolerancją doświadczanej niepewności. Stwarza warunki dla wnikliwej i dokładnej analizy sytuacji

1 Adres do korespondencji: Instytut Psychologii UJ, al. Mickiewicza 3, 31-120 Kraków; e-mail: malgosia@apple.phils.uj.edu.pl

MAŁGORZATA KOSSOWSKA

i otwartości na nowe informacje. W takich warunkach ludzie są mniej skłonni do szybkiego formułowania ostatecznych sądów na temat nowych sytuacji. Motywowani są raczej do złożonego i niestereotypowego ich spostrzegania, rozpatrywania alternatywnych interpretacji, asymilowania nowych informacji oraz adaptowania się do zachodzących zmian.

Kruglanski i Webster (1996) wskazują na dwa procesy leżące u podłoża tej potrzeby: (1) „chwytanie” (*seize*) informacji oraz (2) „zamrażanie” (*freeze*) wcześniej uchwyconej informacji w istniejących strukturach poznawczych. Osoby o dużym natężeniu potrzeby domknięcia mają tendencję do selektywnego wychwytywania z otoczenia tylko informacji spójnych z ich systemem przekonań, a ignorowania tych informacji, które w jakiś sposób mogą naruszyć jego stabilność. Stąd obserwowalna u takich osób sztywność systemu przekonań i jego odporność na zmiany. Te dwa sekwencyjnie działające procesy wpływają – zdaniem badaczy – na kształtowanie się konkretnych opinii, sądów i przekonań, także politycznych, jak autorytaryzm, konserwatyzm czy liberalizm (Jost, Galser, Kruglanski, 2003; Kossowska, van Hiel, 2003; Golec, 2002). Dodatkowo wiadomo, że potrzeba domknięcia wpływa na liczbę stereotypowych sądów (Dijksterhuis, i in., 1996), pojawianie się efektu pierwszeństwa (Webster, Kruglanski, 1994), odporność na perswazję (Kruglanski, Webster, Klem, 1993) lub radzenie sobie z nowością (Ford, Kruglanski, 1995).

STRUKTURA SKALI POTRZEBY POZNAWCZEGO DOMKNIĘCIA

W początkowej fazie prac Webster i Kruglanski (1994) sugerowali, że potrzeba poznawczego domknięcia jest konstruktem manifestującym się na kilka sposobów: jako preferowanie porządku, preferowanie przewidywalności, zdecydowanie, dyskomfort odczuwany w obliczu wieloznaczności i zamkniętość umysłowa, a skala do jego pomiaru ma charakter 1-czynnikowy. Jednak Neuberg, Judice i West (1997) w swoich badaniach wykazali, że kwestionariusz ma niską wewnętrzną spójność i co najmniej 2-czynnikową strukturę, gdzie jeden czynnik obejmował pozycje podskali zdecydowania, a drugi – pozycje z pozostałych wymiarów. Ostatnio przeprowadzone analizy struktury skali na kilku próbach amerykańskich (Kruglanski i in., 1997) i trzech próbach europejskich (Mannetti i in., 2002) potwierdziły stanowisko Neubergera i współautorów (1997). Dodatkowo, struktura skali okazała się niezmienna w obrębie badanych grup: holenderskiej, włoskiej, chorwackiej i amerykańskiej. Pozwala to sądzić, że polska wersja skali także powinna charakteryzować się strukturą 2-czynnikową.

BADANIE 1. Celem badania było sprawdzenie struktury polskiej wersji skali potrzeby domknięcia. W tym celu zostało przetestowanych pięć konkurencyjnych modeli teoretycznych: (1) model z pięcioma nieskorelowanymi czynnikami, (2) model z pięcioma skorelowanymi czynnikami, (3) model 1-czynnikowy hierarchiczny z pięcioma skorelowanymi czynnikami, (4) model 2-czynnikowy hierarchiczny, gdzie jeden czynnik obejmuje wymiar zdecydowania, drugi pozostałe wymiary, (5) model 3-czynnikowy hierarchiczny, gdzie jeden czynnik obejmuje wymiar zdecydowania, drugi – zamkniętości umysłowej, a trzeci – pozostałe wymiary.

Metoda

Osoby badane. Badanie przeprowadzono w dwóch grupach: pierwsza (w dalszej części artykułu nazwana grupa Dorosłych) składała się z 374 osób dorosłych, ochotników (średni wiek badanych wynosił: 41,3 lat; $SD = 12,64$); 45% tej próby stanowili mężczyźni (40% osób badanych miało wyższe wykształcenie, 38% – średnie, 12% – podstawowe lub zawodowe). Drugą grupę (dalej nazwaną grupą Studentów) stanowiło 340 studentów różnych kierunków Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (średni wiek – 22,03 lata; $SD = 2,4$); 38% tej próby stanowili mężczyźni.

Narzędzia badawcze. W badaniu wykorzystano polską 42-itemową wersję skali PPD, w wersji eksperymentalnej autorstwa Kossowskiej (zob. Aneks). Skala została opracowana zgodnie z zaleceniami Międzynarodowej Komisji Testów (*The International Test Commission*, Hambleton, 1994), z wykorzystaniem procedury powtórnego tłumaczenia (*back-translation procedure*, Brislin, 1980).

Wyniki

W pierwszym rzędzie sprawdzono ładunki czynnikowe poszczególnych pozycji skali dla każdego wymiaru.

Z dalszych analiz usunięto te pozycje, których ładunki czynnikowe były niższe niż 0,30. W obu grupach uczestniczących w badaniu były to pozycje 10, 27, 42 pochodzące z podskali Preferowanie porządku, pozycje 21, 31 i 39 ze skali Nietolerancja wieloznaczności, 9, 34, 40 z podskali Zamknięcia umysłowego oraz pozycja numer 15 ze skali Zdecydowania. Pozycje te powinny zostać ostatecznie wyłączone ze skali.

Dalej sprawdzono dobroć dopasowania pięciu 1-czynnikowych modeli dla pięciu podskal SPPD, zredukowanej do 32 itemów. W celu sprawdzenia dobroci dopasowania modeli wykorzystano następujące wskaźniki: RMSEA

RÓŻNICE INDYWIDUALNE W POTRZEBIE POZNAWCZEGO DOMKNIĘCIA

(MacCallun, Austin, 2000), CFI (*Bentler comparative fit index*, Bentler, 1990), wskaźnik χ^2/df (Bollen, 1989) oraz ACI (Hu, Bentler, 1999). Dobrze dopasowanie modelu stwierdzamy, gdy wskaźnik RMSEA jest niższy niż 0,06, CFI jest wyższy niż 0,90, ACI niższe niż 1, a χ^2/df – niższy niż 3 (Hoyle, Panter, 1995; Bentler, 1990; MacCallun, Austin, 2000; Marsh, Balla, McDonald, 1988). Wskaźniki dopasowania dla testowanych modeli okazały się zadowalające (zob. tabela 1),

Tabela 1.

Konfirmacyjna analiza czynnikowa dla relacji między pozycjami skali w ramach poszczególnych wymiarów Skali Potrzeby Poznawczego Domknięcia

	χ^2	<i>df</i>	χ^2/df	CFI	RMSEA A	AIC	α Cron- bacha
Dorośli <i>N</i> = 374							
Preferowanie porządku	44,70	14	3,2	0,97	0,06	0,978	0,81
Preferowanie przewidywalności	84,01	20	4,1	0,75	0,08	1,00	0,62
Zdecydowanie	54,10	9	6,0	0,92	0,11	1,10	0,73
Nietolerancja wieloznaczności	24,04	9	2,7	0,94	0,06	0,877	0,66
Zamkniętość umysłowa	34,50	5	6,9	0,83	0,08	0,929	0,69
Studenci <i>N</i> = 340							
Preferowanie porządku	31,52	14	2,2	0,98	0,03	0,580	0,81
Preferowanie przewidywalności	64,00	20	3,2	0,75	0,06	0,610	0,73
Zdecydowanie	36,50	9	4,0	0,92	0,08	0,743	0,73
Nietolerancja wieloznaczności	19,00	9	2,1	0,94	0,03	0,419	0,66
Zamkniętość umysłowa	7,17	5	1,4	0,96	0,03	0,587	0,61

choć w grupie Dorosłych były one znacznie gorsze niż w grupie Studentów. Tabela 1 przedstawia także rzetelności (α Cronbacha) dla każdej z podskal. Rzetelność całej skali, składającej się z 32 pozycji, także okazała zadowalająca – α Cronbacha wynosi 0,81 dla próby Dorosłych i 0,86 dla próby Studentów. Uzyskane wyniki potwierdzają rezultaty uzyskane w badaniach przeprowadzonych przez Mannetti i współpracowników (2002). Modele zakładające relacje między pozycjami z wieloma parametrami do estymacji (więcej niż 20) rzadko osiągają dobre dopasowanie danych wyjściowych (Bentler, Chou, 1987). Jednakże modele z więcej niż pięcioma pozycjami przypadającymi na czynnik zwykle charakteryzują się niedopasowaniem (Bagozzi, Heatherton, 1994). W takiej sytuacji Brooke, Russel i Price (1998) sugerują zredukowanie liczby pozycji przypadających na czynnik poprzez ich agregację. Dla każdego z wymiarów stworzono więc po trzy wskaźniki na bazie ich ładunków czynnikowych.

Dalej, korzystając z konfirmacyjnej analizy czynnikowej, testowano dwa modele pierwszego rzędu: 5-czynnikowy model ze skorelowanymi czynnikami i 5-czynnikowy model z nieskorelowanymi czynnikami. Wyniki przedstawione w tabeli 2 wskazują, że model 5-czynnikowy ze skorelowanymi czynnikami w obu badanych grupach uzyskał istotnie ($p < 0,001$) lepsze indeksy dopasowania niż model 5-czynnikowy z czynnikami nieskorelowanymi (kolejno dla grupy Dorosłych: $\chi^2/df = 3,1$, CFI = 0,98; RMSEA = 0,05, a AIC = 0,67; dla grupy Studentów: $\chi^2/df = 2,1$, CFI = 0,98; RMSEA = 0,05, a AIC = 0,82).

Tabela 2.

Modele czynnikowe pierwszego rzędu

Modele	χ^2	<i>df</i>	χ^2/df	CFI	RMSEA	AIC
Dorośli <i>N</i> = 374						
Model z pięcioma czynnikami nieskorelowanymi	750,00	90	8,7	0,75	0,11	1,23
Model z pięcioma skorelowanymi czynnikami	248,30	80	3,1	0,98	0,05	0,67
Studenci <i>N</i> = 340						
Model z pięcioma czynnikami nieskorelowanymi	433,23	90	4,8	0,64	0,15	1,61
Model z pięcioma skorelowanymi czynnikami	171,83	80	2,1	0,98	0,05	0,82

W tabeli 3 przedstawiono ładunki czynnikowe dla trzech zagregowanych zmiennych dla modelu z pięcioma

MAŁGORZATA KOSSOWSKA

skorelowanymi czynnikami. Ładunki czynnikowe w obu grupach są statystycznie istotne i relatywnie wysokie.

RÓŻNICE INDYWIDUALNE W POTRZEBIE POZNAWCZEGO DOMKNIĘCIA

Tabela 3.

Ładunki czynnikowe modelu z pięcioma skorelowanymi czynnikami

Ładunki czynnikowe	Preferowanie porządku	Preferowanie przewidywalności	Zdecydowanie	Nietolerancja wieloznaczności	Zamkniętość umysłowa
Dorośli <i>N</i> = 374					
Item 1	0,86	0,77	0,86	0,72	0,84
Item 2	0,89	0,85	0,76	0,59	0,98
Item 3	0,82	0,84	0,72	0,50	0,97
Studenci <i>N</i> = 340					
Item 1	0,54	0,43	0,54	0,49	0,56
Item 2	0,56	0,71	0,86	0,35	0,34
Item 3	0,74	0,54	0,34	0,47	0,28

1, 2, 3 – to itemy zagregowane dla każdego wymiaru

W tabeli 4 zostały zamieszczone korelacje między pięcioma czynnikami. W obu grupach korelacje między czynnikiem zamkniętości umysłowej a nietolerancji na wieloznaczność okazały się nieistotne statystycznie. W grupie Studentów dodatkowo nieistotne okazały się korelacje wymiaru zdecydowania z pozostałymi wymiarami.

Tabela 4.

Korelacje między czynnikami modelu z pięcioma skorelowanymi czynnikami

	Preferowanie porządku	Preferowanie przewidywalności	Zdecydowanie	Nietolerancja wieloznaczności
Dorośli <i>N</i> = 744				
Preferowanie przewidywalności	0,72			
Zdecydowanie	0,12	0,25		
Nietolerancja wieloznaczności	0,61	0,69	0,24	
Zamkniętość umysłowa	0,20	0,14	0,14	0,03*
Studenci <i>N</i> = 340				
Preferowanie przewidywalności	0,81			
Zdecydowanie	0,18*	0,01*		
Nietolerancja wieloznaczności	0,63	0,70	0,04*	
Zamkniętość umysłowa	0,28	0,32	0,07*	0,18*

* parametr nieistotny statystycznie

Webster i Kruglanski (1994) sugerowali, że Skala Potrzeby Poznawczego Domknięcia jest narzędziem 1-wymiarowym. Aby to sprawdzić, przetestowano hierarchiczny model 1-czynnikowy z pięcioma skorelowanymi wymiarami. Dalej, zgodnie z sugestiami Neuberga, West, Judice i Thompson (1997) oraz ostatnimi doniesieniami z badań (Kruglanski i in. 1997; Mannetti i in., 2002), przetestowano dwa modele wyższego rzędu: 2-czynnikowy model, w którym pierwszy czynnik obejmował pozycje z wymiarów preferowanie porządku, przewidywalności, nietolerancji wieloznaczności i zamkniętości umysłowej, zaś drugi – pozycje z wymiaru zdecydowanie, oraz 3-czynnikowy model, gdzie pierwszy czynnik obejmował pozycje z wymiarów: preferowanie porządku, przewidywalności i nietolerancja wieloznaczności, drugi – zdecydowanie, a trzeci – zamkniętości umysłowej. Z analizy wynika (zob. tabela 5), że w obu grupach obydwie modele, zarówno 1-, jak i 2-czynnikowy, uzyskały zadowalające parametry dopasowania do danych wyjściowych. Podobne wyniki uzyskali Mannetti i współautorzy (2002). W celu stwierdzenia, który z modeli rzeczywiście lepiej pasuje do danych wyjściowych, sprawdzono, czy współczynnik rzetelności dla całej skali z wyłączeniem pozycji z wymiaru Zdecydowanie, zmienia swoją wartość w porównaniu ze współczynnikiem rzetelności dla całej skali. Okazało się, że współczynnik rzetelności nieznacznie się podniósł (z 0,81 do 0,83 w grupie Dorosłych i z 0,86 do 0,88 w grupie Studentów). Na tej podstawie uznano, że cztery wymiary skali PPD (Preferowanie porządku, Preferowanie przewidywalności, Nietolerancja na wieloznaczność i Zamkniętość umysłowa) można wyjaśnić za pomocą jednego latentnego czynnika wyższego rzędu. Wymiar Zdecydowanie wydaje się niezależną od reszty dymensją. Jest to zgodne z rezultatami badań Mannetti i współautorów (2002).

Tabela 5.
Modele czynnikowe wyższego rzędu

Modele	X^2	df	X^2 / df	CFI	RMSEA	AIC
Dorośli $N = 374$						
Model jednoczynnikowy	239,16	85	2,8	0,99	0,06	0,760
Model dwuczynnikowy	261,46	86	3,0	0,98	0,05	0,745
Model trzyczynnikowy	328,24	87	3,7	0,97	0,07	0,890
Studenci $N = 340$						
Model jednoczynnikowy	236,17	85	2,8	0,92	0,06	0,861
Model dwuczynnikowy	192,50	86	2,2	0,97	0,05	0,808
Model trzyczynnikowy	304,10	87	3,5	0,92	0,07	0,947

W tabeli 6 zamieszczono ładunki czynnikowe dla modelu 1-czynnikowego, a w tabeli 7 – dla modelu 2-czynnikowego. Ładunki okazały się istotne statystycznie i relatywnie wysokie.

Tabela 6.
Ładunki czynnikowe dla modelu jednoczynnikowego

	Ładunki czynnikowe	
	dorośli	studenci
Preferowanie porządku	0,78	0,98
Preferowanie przewidywalności	0,91	0,71
Zdecydowanie	0,18*	0,14*
Nietolerancja wieloznaczności	0,58	0,56
Zamkniętość umysłowa	0,24	0,20

* parametr nieistotny statystycznie ($T < 0,2$)

Tabela 7.
Ładunki czynnikowe dla modelu dwuczynnikowego

	Ładunki czynnikowe	
	dorośli	studenci
Preferowanie porządku	0,88	0,98
Preferowanie przewidywalności	0,86	0,89
Nietolerancja wieloznaczności	0,74	0,55
Zamkniętość umysłowa	0,43	0,38
Zdecydowanie:		
I 1	0,65	0,77

RÓŻNICE INDYWIDUALNE W POTRZEBIE POZNAWCZEGO DOMKNIĘCIA

I 2	0,54	0,57
I 3	0,68	0,78

I 1, I 2, I 3 – zaagregowane pozycje ze skali Zdecydowania

Podsumowanie

Wyniki badania sugerują, że struktura skali potrzeby poznawczego domknięcia jest hierarchiczna – 2-czynnikowa, gdzie jeden czynnik obejmuje preferowanie porządku, przewidywalności, nietolerancję na wieloznaczność i zamkniętość umyslową, a drugi – zdecydowanie. Wynik ten jest spójny z danymi uzyskanymi przez Mannetti i współpracowników (2002) oraz Kruglanskiego i współpracowników (1997).

BADANIE 2. Celem badania jest sprawdzenie związków Skali Potrzeby Poznawczego Domknięcia z innymi narzędziami służącymi do pomiaru podobnych konstruktywów. Badanie obejmowało dwie kategorie zmiennych: (1) zmienne pokrywające wszystkie aspekty potrzeby domknięcia, i takie, których potrzeba domknięcia nie obejmuje (np. autorytaryzm, nietolerancja na wieloznaczność, złożoność poznawcza, dogmatyzm, otwartość na doświadczenie, neurotyzm), oraz (2) zmienne nie związane z potrzebą domknięcia, chociaż związane z różnymi społeczno-poznawczymi zjawiskami (np. inteligencja, potrzeba akceptacji społecznej). Sprawdzenie związków między Skalą Potrzeby Poznawczego Domknięcia a innymi powszechnie wykorzystywanymi narzędziami wydaje się ważne ze względu na możliwość uchwycenia unikalnych aspektów konstruktu potrzeby domknięcia, jak dotąd niemożliwych do pomiaru za pomocą innych narzędzi. Poza tym pokazanie związków skali z innymi narzędziami mierzącymi podobne konstrukty wskazuje na jej trafność zewnętrzną.

Metoda

Osoby badane. W badaniu wzięło udział 114 studentów I roku psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego; 73% stanowiły kobiety (średni wiek – 20,2 lat, $SD = 2,1$) oraz 161 studentów Akademii Pedagogicznej w Krakowie; 79% badanych stanowiły kobiety (średni wiek badanych – 18,59 lat; $SD = 1,99$). W sumie przebadano 275 osób.

Narzędzia pomiarowe. W badaniu wykorzystano następujące metody testowe: skala do pomiaru autorytaryzmu (Koralewicz, 1987); zmodyfikowany REP test Bieriego do pomiaru złożoności poznawczej (Bieri i in., 1966), w opracowaniu Klimaszewskiej (2002); skala do pomiaru nietolerancji na wieloznaczność (Budner, 1962), w opracowaniu Klimaszewskiej (2002), skala dogmatyzmu (Rokeach, 1960, wersja eksperymentalna w opracowaniu Kossowskiej); skala NEO-FFI do pomiaru pięciu czynników osobowości (Zawadzki, Szczepaniak, Strelau, 1996); Kwestionariusz Aprobaty Społecznej (Wilczyńska, Drwal, 1995) oraz Test Matryc Progresywnych Ravena do pomiaru poziomu inteligencji (Raven, Court, Raven, 1983). Badani otrzymywali jeden z czterech przygotowanych zestawów testowych. Każdy z nich zawierał te same metody, ale w innym porządku losowym.

Wyniki i dyskusja wyników

Korelacje wszystkich wymienionych zmiennych przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8.

Korelacje Skali Potrzeby Domknięcia z innymi miarami osobowymi

Miary osobowe	Potrzeba domknięcia
Autorytaryzm	0,25**
Nietolerancja na wieloznaczność	0,36***
Złożoność poznawcza	-0,26**
Dogmatyzm	0,30***
Otwartość na doświadczenie	-0,34***
Neurotyzm	0,25**
Potrzeba aprobaty społecznej	0,04 ns
Inteligencja	0,08 ns

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

Autorytaryzm i potrzeba domknięcia. Wydaje się, że niektóre aspekty autorytaryzmu (Sanford i in., 1950) są ściśle związane z potrzebą domknięcia. Należą do nich np. sztywność, tendencja do upraszczania, gotowość do podporządkowywania się autorytetom – zarówno tym osobowym, jak i tym w postaci norm, zasad i praw. Inne aspekty, jak dążenie do władzy, do panowania nad innymi, wyolbrzymione zainteresowanie sferą seksu czy destruktywność, nie są związane z potrzebą domknięcia. Spodziewaliśmy się więc dodatnich, choć umiarkowanych korelacji autorytaryzmu i potrzeby domknięcia. Otrzymane wyniki potwierdzają te oczekiwania ($r = 0,25$, $p < 0,001$).

Nietolerancja na wieloznaczność i potrzeba domknięcia. Nietolerancję na wieloznaczność definiowano jako trudność w rozpoznawaniu przez jedną i tę samą osobę pozytywnych i negatywnych cech w obrębie tego samego obiektu (Frenkel-Brunswick, 1948; 1949). Miała się ona przejawiać w poziomie ambiwalentnych emocji, jakie przeżywa jednostka w obliczu obiektów społecznych. Ludzie o wysokiej nietolerancji na wieloznaczność charakteryzują się tendencją do przyjmowania skrajnych rozwiązań, przedwczesnego formułowania wartościujących przekonań, negowania rzeczywistości, poszukiwania całościowej, jednoznacznej akceptacji, wypierania wieloznacznych aspektów doświadczenia. Inne badania wskazują, że wysoka nietolerancja na wieloznaczność przejawia się w konwencjonalnych zachowaniach społecznych, tendencji do przyjmowania zamkniętych i jednoznacznych systemów wierzeń, pozytywnej postawie wobec instytucji kontrolujących społeczny przepływ informacji, tendencji do wyboru działalności uważanej za bardziej ustrukturalizowaną i jednoznaczną, czyli – ogólnie – we wzroście poznawczych i motywacyjnych tendencji do poszukiwania pewności i jednoznaczności (Budner, 1962; Milska, 1976; Furnham, Ribchester, 1995). Nietolerancja na wieloznaczność, obok preferowania porządku, przewidywalności i zamkniętości poznawczej, jest ważnym składowym elementem potrzeby domknięcia, przypuszczaliśmy więc, że korelacja pomiędzy potrzebą domknięcia a nietolerancją na wieloznaczność będzie dodatnia i wysoka. Wyniki badania potwierdziły nasze przypuszczenia ($r = 0,36$, $p < 0,001$).

Dogmatyzm i potrzeba domknięcia. Rokeach (1960) opisał zjawisko zamkniętości umysłowej (*closed-mindedness*) odnoszące się do stopnia, w jakim systemy przekonań wpływają na oceny poszczególne osoby i grup ludzkich. Akceptacja jednych i niechęć wobec innych wyznaczana jest, według Rokeacha, przez stopień podobieństwa przekonań. Stopień izolacji przekonań oraz niepodatność na zmiany to inne ich ważne aspekty. Wydaje się, że przynajmniej jeden z wymiarów potrzeby domknięcia – zamkniętość umysłowa – jest ściśle związana z dogmatyzmem. Zamknięcie umysłowe może łączyć się z obroną spójnego i stabilnego systemu przekonań przed napływem nowych informacji, które mogą mu zagrażać. Osoby zamknięte poznawczo prawdopodobnie przejawiają tendencję do „chwytania” tylko informacji dobrze znanych i spójnych z istniejącym systemem przekonań i bardzo szybkiego włączania ich do gotowych struktur poznawczych. Informacje te natychmiast stają się częścią istniejącego systemu wiedzy. Unikanie nowości, nietolerancja na informacje niespójne z istniejącymi przekonaniem, wyszukiwanie informacji znanych i zgodnych z systemem wiedzy, jakim dysponuje osoba, są odpowiedzialne za sztywność i niezmienność przekonań. Na podstawie tej charakterystyki założyliśmy, że oba konstrukty są ze sobą ściśle powiązane. Wyniki badań potwierdziły nasze oczekiwania ($r = 0,30$, $p < 0,001$).

Złożoność poznawcza i potrzeba domknięcia. Złożoność poznawcza jest zdolnością do różnicowania i wyodrębniania wielu dymensji w otoczeniu (Bieri i in., 1966). Spodziewaliśmy się, że potrzeba domknięcia koreluje negatywnie ze złożonością poznawczą. Poprzez upraszczanie i strukturyzację otaczającego świata człowiek czyni go łatwiejszym i bardziej znanym, dzięki czemu potrafi lepiej i skuteczniej w nim funkcjonować. Strukturyzowanie otoczenia jest naturalnym mechanizmem obronnym przed chaosem informacyjnym płynącym z otoczenia. Złożoność poznawcza zależy prawdopodobnie także od innych niż potrzeba domknięcia czynników, takich jak czerpanie satysfakcji z podejmowania samej aktywności myślenia, wartość przypisywana złożoności lub prostocie, zdolności intelektualne lub wykształcenie (Diamond, 1997). Tak jak przypuszczaliśmy, otrzymane korelacje były negatywne, choć umiarkowanie wysokie ($r = -0,26$; $p < 0,01$).

Otwartość na doświadczenie. Otwartość na doświadczenia – jako cecha źródłowa – wyznacza sposób funkcjonowania osób w świecie, także funkcjonowania poznawczego, który można sprowadzić do tolerowania nowości, ciekawości poznawczej, tendencji do podejmowania niekonwencjonalnych i nieschematycznych działań (również w sferze poznawczej), dużej autonomii i samodzielności zarówno w formułowaniu sądów, jak i w podejmowaniu decyzji. A to są już charakterystyki otwartości umysłowej (drugiego bieguna zamkniętości umysłowej) – jednego z wymiarów potrzeby domknięcia (Webster, Kruglanski, 1994). Spodziewaliśmy się więc ujemnych korelacji potrzeby domknięcia i otwartości na doświadczenie. Wyniki potwierdzają oczekiwania ($r = -0,34$, $p < 0,001$).

Neurotyzm. Wydaje się, że tak jak dla osób o wysokich wynikach w Skali Potrzeby Poznawczego Domknięcia, tak i dla osób neurotycznych podstawowym wyznacznikiem działania jest dążenie do poszukiwania pewnych i stabilnych reguł w świecie. Analizując zachowanie, osoby takie chronią siebie przed koniecznością konfrontacji swoich przekonań z przekonaniem innych – są zamknięte nie tylko na nowe informacje, ale i na nowe doświadczenia, gdyż rodzą one lęk. Osoby takie poszukują stałej i stabilnej wiedzy o świecie, która pozwoli im zredukować niepokój pojawiający się w niepewnych sytuacjach. Tak jak przypuszczaliśmy, korelacja między potrzebą domknięcia i neurotyzmem jest dodatnia ($r = 0,25$, $p < 0,01$).

Inteligencja. Wysoki poziom potrzeby poznawczego domknięcia sprzyja powierzchownej analizie dopływających informacji, motywuje do poszukiwania informacji odpowiadających istniejącym schematom i stereotypom. Powstały w wyniku tego procesu obraz sytuacji jest często uproszczony, zapewnia jednak poczucie jednoznaczności, przewidywalności i uporządkowania świata. Jest także odporny na zmianę. Taki sposób

RÓŻNICE INDYWIDUALNE W POTRZEBIE POZNAWCZEGO DOMKNIĘCIA

funkcjonowania poznawczego mógłby sugerować mniejsze możliwości poznawcze osób charakteryzujących się wysoką potrzebą domknięcia, ale – jak się okazuje – dla nich typowa jest sytuacyjna zmienność w zakresie poszukiwania informacji. Jeśli jest to możliwe, ograniczają one ilość poszukiwanych i przetwarzanych informacji, ale gdy początkowo przetwarzanie informacji nie przyniesie rezultatu w postaci domknięcia, może nastąpić zaangażowanie w poszukiwanie informacji na dany temat pozwalające na lepsze zrozumienie danego zagadnienia, a co za tym idzie – wykształcenie stabilnej wiedzy (Kruglanski, Webster, 1996). A to jest już zachowanie typowe dla osób inteligentnych. Dlatego nie spodziewaliśmy się związków potrzeby domknięcia i inteligencji, co też potwierdziły nasze badania ($r = 0,08$, ns).

Potrzeba akceptacji społecznej. Jak wynika z badań, na społeczne funkcjonowanie często wpływa potrzeba aprobaty społecznej (Crowne, Marlowe, 1960), czyli pragnienie akceptacji ze strony innych ludzi i wynikająca stąd gotowość do zachowywania się w sposób aprobowany społecznie. Dlatego postanowiliśmy sprawdzić, czy potrzeba posiadania jasnej, wyrazistej opinii na dany temat, charakterystyczna dla potrzeby domknięcia, jest związana z potrzebą aprobaty społecznej. Zgodnie z oczekiwaniami, nie stwierdziliśmy związków potrzeby aprobaty społecznej i potrzeby poznawczego domknięcia ($r = 0,04$, ns).

Podsumowując można uznać, że potrzeba poznawczego domknięcia jest konstruktem opisującym szerokie spektrum procesów i zachowań, jakie ludzie podejmują w kontekście społecznym. Niektóre z nich są identyfikowane w ramach innych konstruktów psychologicznych, takich jak autorytaryzm, nietolerancja na wieloznaczność, dogmatyzm, złożoność poznawcza, otwartość na doświadczenie lub neurotyzm. Świadczą o tym korelacje tych wymiarów z potrzebą domknięcia. Warto jednak zwrócić uwagę, że korelacje te są umiarkowanie wysokie, co oznacza, że potrzeba poznawczego domknięcia pozwala opisać unikalne aspekty naszego funkcjonowania motywowanego poznawczo, które wymykały się dotąd opisowi.

WNIOSKI OGÓLNE

Uzyskane w naszych badaniach wyniki pozwalają stwierdzić, że Skala Potrzeby Poznawczego Domknięcia charakteryzuje się zadowalającą trafnością kryterialną, ustaloną metodą *test by test* (Brzeziński, 1996). Wykazano nie tylko zbieżność skali z innymi narzędziami służącymi do pomiaru podobnych konstruktów (aspekt zbieżny trafności), ale także brak zbieżności z podobnymi miarami testowymi, służącymi do pomiaru innych zmiennych (aspekt różnicowy trafności). Wyniki te są replikacją rezultatów uzyskanych przez innych badaczy (Webster, Kruglanski, 1994; Kruglanski i in., 1997; Jost, Kruglanski, Simon, 1999; Jost, Glaser, Kruglanski, 2003). Na podstawie analiz zaprezentowanych w niniejszym artykule można stwierdzić, że Skala Potrzeby Poznawczego Domknięcia wiernie oddaje oryginalny konstrukt opisany przez Kruglanskiego (1989), może więc być z powodzeniem wykorzystywana w badaniach empirycznych.

BIBLIOGRAFIA

- Bagozzi, R. P., Heatherton, T. F. (1994). A general approach to representing multifaceted personality constructs: Application to state self-esteem. *Structural Equation Modelling*, 1, 35-67.
- Bentler, P. M. (1990). Comparative fit indexes in structural models. *Psychological Bulletin*, 107, 238-246.
- Bentler, P. M., Chou, C. P. (1987). Practical issues in structural modelling. *Sociological Methods & Research*, 16, 78-117.
- Bieri, J., Atkins, A., Briar, S., Leaman, R. L., Miller, H., Tripodi, T. (1966). *Clinical and social judgement. The discrimination of behavioral information*. New York: John Wiley and Sons.
- Bollen, K. (1989). *Structural equations with latent variables*. New York: Wiley.
- Brislin, R. W. (1980). Translation and content analysis of oral and written material. W: H. C. Triandis, J. W. Berry (red.), *Handbook of cross-cultural psychology* (vol. 1, s. 389-444). Boston: Allyn Bacon.
- Brooke, P., Russel, D., Price, J. (1988). Discriminant validation of measures of job satisfaction, job involvement, and organizational commitment. *Journal of Applied Psychology*, 73, 139-145.
- Brzeziński, J. (1996). *Metodologia badań psychologicznych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Budner, S. (1962). Intolerance of ambiguity as a personality variable. *Journal of Personality*, 30, 29-50.
- Chybicka, A. (2001). *Sytuacyjne wyznaczniki twórczości* (mps pracy doktorskiej, Uniwersytet Gdański).
- Crowne, D. P., Marlowe, D. (1960). A new scale of social desirability independent of psychopathology. *Journal of Consulting Psychology*, 24, 314-354.
- Diamond, A. (1997). Portraits of complexity and simplicity: A study of the integrative complexity of life narratives. *Dissertation Abstracts International, Section B: The Sciences & Engineering*, 57(11-B), 7263.
- Dijksterhuis, A., van Knippenberg, A., Kruglanski, A. W., Schaper, C. (1996). Motivated social cognition: Need for closure effects on memory and judgement. *Journal of Experimental and Social Psychology*, 32, 254-270.
- Ford, T. E., Kruglanski, A. W. (1995). Effects of epistemic motivations on the use of accessible constructs in social judgment. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21, 950-962.
- Frenkel-Brunswik, E. (1948). A study of prejudice in children. *Human Relations*, 1, 295-306.

MAŁGORZATA KOSSOWSKA

- Frenkel-Brunswik, E. (1949). Intolerance of ambiguity as emotional and perceptual personality variable. *Journal of Personality*, 18, 108-143.
- Furnham, A., Ribchester, T. (1995). Tolerance of ambiguity: A review of the concept, its measurement and applications. *Current Psychology: Developmental, Learning, Personality, Social*, 14, 179-200.
- Golec, A. (2002). Need for cognitive closure and political conservatism: Studies on the nature of the relationship. *Polish Psychological Bulletin*, 4, 5-12.
- Hambleton, R. K. (1994). Guidelines for adapting educational and psychological tests: A progress report. *European Journal of Psychological Assessment*, 10, 229-244.
- Hoyle, R. H., Panter, A. (1995). Writing about structural equations model. W: R. Hoyle (red.), *Structural equation modelling* (s. 158-177). London: Sage Publication.
- Hu, L., Bentler, P. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modelling*, 6, 1-55.
- Jaworski, M. (1998). Polska adaptacja Skali Potrzeby Domknięcia Poznawczego. *Przegląd Psychologiczny*, 41, 1-2, 151-163.
- Jost, J., Glaser, J., Kruglanski, A. (2003). Political conservatism as motivated social cognition. *Psychological Bulletin*, 129, 3, 339-375.
- Jost, J., Kruglanski, A., Simon, L. (1999). Effects of epistemic motivation on conservatism, intolerance, and other system justifying attitudes. W: L. Thompson, D. M. Messick, J. M. Levine (red.), *Shared cognition in organizations: The management of knowledge* (s. 91-116). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Klimaszewska, A. (2002). *Złożoność poznawcza a przywództwo* (mps pracy magisterskiej, Instytut Psychologii UJ).
- Koralewicz, K. (1987). *Autorytaryzm, lek, konformizm*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Kossowska, M. (2002). Psychologiczne uwarunkowania przekonań politycznych. *Studia Psychologiczne*, 35, 2, 61-76.
- Kossowska, M., Van Hiel, A. (2003). The relationship between need for closure and conservatism in Western and Eastern Europe. *Political Psychology*, 24, 3, 501-518.
- Kruglanski, A. W. (1989). *Lay epistemics and human knowledge*. New York: Plenum Press.
- Kruglanski, A. W., DeGrada, E., Mannetti, L., Atash, M. N., Webster, D. M. (1997). Psychological theory testing versus psychometric nay-saying: Comment on Neuberg et al. 's (1997) critique of the Need for Closure Scale. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 1005-1016.
- Kruglanski, A. W., Webster, D. M. (1996). Motivated closing of the mind: Seizing and Freezing. *Psychological Review*, 103, 263-283.
- Kruglanski, A. W., Webster, D. M., Klem, A. (1993). Motivated resistance and openness to persuasion in the presence or absence of prior information. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65, 861-877.
- MacCallum, R., Austin, J. (2000). Applications of structural equation modeling in psychological research. *Annual Review*, 51, 201-226.
- Mannetti, L., Pierro, A., Kruglanski, A., Taris, T., Bezinovic, P. (2002). A cross-cultural study in the Need for Cognitive Closure Scale: Comparing its structure in Croatia, Italy, USA and the Netherlands. *British Journal of Social Psychology*, 41, 139-156.
- Marsh, H. W. (1987). The hierarchical structure of self-concept and the application of hierarchical confirmatory factor analysis. *Journal of Educational Measurement*, 24, 17-40.
- Marsh, H. W., Balla, J. R., McDonald, R. P. (1988). Goodness-of-fit indexes in Confirmatory Factor Analysis: The effects of sample size. *Psychological Bulletin*, 103, 391-410.
- Milska, Z. (1976). Otwartość struktur poznawczych. W: T. Szustrowa (red.), *Osobowość jako przedmiot diagnozy psychologicznej* (t. 8, s. 38-51). Zeszyty Naukowe Instytutu Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego.
- Neuberg, S. L., West, S. G., Judice, T. N., Thompson, M. M. (1997). On dimensionality, discriminant validity, and the role of psychometric analyses in personality theory and measurement: Reply to Kruglanski et. al. 's (1997) defense of the Need for Closure Scale. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 1017-1029.
- Neuberg, S. L., Judice, T. N., West, S. G. (1997). What the Need for Closure Scale measures and what it does not: Toward differentiating among related epistemic motives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72, 1396-1412.
- Raven, J. C., Court, J. H., Raven, J. (1983). *Manual for Raven's Progressive Matrices and vocabulary scales* (Section 4, Advanced Progressive Matrices). London: H. K. Lewis.
- Rokeach, M. (1960). *The open and closed mind*. New York: Basic Book Inc., Publishers.
- Sanford, R. N., Adorno, E., Frenkel-Brunswik, E., Levinson, D. J. (1950). The measurement of implicit antidemocratic trends. W: E. Adorno, E. Frenkel-Brunswik, D. J. Levinson, R. N. Sanford (red.), *The authoritarian personality* (s. 222-279). New York: Harper & Row.
- Urbaniak, A. (2003). *Wpływ potrzeby poznawczego domknięcia na rozumienie komunikatu perswazyjnego. Rozważania na gruncie Teorii Naiwnego Poznania Kruglanskiiego* (mps pracy magisterskiej, Instytut Psychologii UJ).
- Webster, D. M. (1993). Motivated augmentation and reduction of the overattribution bias. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65, 261-271.
- Webster, D. M., Kruglanski, A. W. (1994). Individual differences in need for cognitive closure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67, 1049-1062.
- Wilczyńska, J., Drwal, R. Ł. (1995). Opracowanie Kwestionariusza Aprobaty Społecznej (KAS). W: R. Ł. Drwal, *Adaptacja Kwestionariuszu Osobowości* (s. 57-67). Warszawa: PWN.
- Zawadzki, B., Szczepaniak, P., Strelau, J. (1996). Diagnoza psychometryczna pięciu wielkich czynników osobowości – adaptacja kwestionariusza NEO-FFI Costy i McCrae do warunków polskich. *Studia Psychologiczne*, 1-2, 189-225.

RÓŻNICE INDYWIDUALNE W POTRZEBIE POZNAWCZEGO DOMKNIĘCIA

ANEKS

SKALA POTRZEBY POZNAWCZEGO DOMKNIĘCIA

Instrukcja. Proszę uważnie przeczytać poniższe twierdzenia. Przy każdym zdaniu należy otoczyć kółkiem odpowiedź, która najlepiej wyraża Pana/Pani opinię. Proszę się upewnić czy swoją odpowiedź wpisuje Pan/Pani przy odpowiednim twierdzeniu. **Proszę ustosunkować się do wszystkich twierdzeń.** Jeżeli Pan/Pani się pomyli, należy wyraźnie przekreślić pierwszą odpowiedź i zaznaczyć właściwą (1 – zdecydowanie się nie zgadzam, 2 – nie zgadzam się, 3 – raczej się nie zgadzam, 4 – zgadzam się zgadzam, 5 – zgadzam się, 6 – całkowicie się zgadzam).

1.	Myślę, że aby osiągnąć sukces w pracy zawodowej konieczne jest posiadanie jasnych reguł i ich przestrzeganie.	1 2 3 4 5 6
2.*	Zwykle biorę pod uwagę różne opinie na temat danego zjawiska, nawet wówczas, gdy mam już wyrobiony pogląd.	1 2 3 4 5 6
3.	Unikam niejasnych sytuacji.	1 2 3 4 5 6
4	Unikam stawiania pytań, na które można odpowiedzieć na wiele różnych sposobów.	1 2 3 4 5 6
5.*	Cenię sobie przyjaciół, którzy są nieprzewidywalni.	1 2 3 4 5 6
6.	Myślę, że dobrze uporządkowane życie jest zgodne z moim temperamentem.	1 2 3 4 5 6
7.	Zawsze kiedy idę zjeść coś na mieście, wybieram miejsce, w którym wcześniej byłem/am, i wiem, czego można się tam spodziewać.	1 2 3 4 5 6
8.	Czuję się źle, kiedy nie rozumiem powodów, dla których pewne sytuacje zdarzają się w moim życiu.	1 2 3 4 5 6
9.	Czuję się poirytowany/a, kiedy osoba należąca do grupy ludzi o tych samych przekonaniach nie zgadza się z innym członkiem grupy.	1 2 3 4 5 6
10.	Unikam zmieniania swoich planów w ostatniej chwili.	1 2 3 4 5 6
11.	Unikam brania udziału w wydarzeniach, nie wiedząc, czego mogę się po nich spodziewać.	1 2 3 4 5 6
12.*	W trakcie robienia zakupów trudno mi się zdecydować, czego dokładnie bym chciał/a.	1 2 3 4 5 6
13.	Zmagając się z jakimś problemem, zwykle bardzo szybko dostrzegam jedno najlepsze jego rozwiązanie.	1 2 3 4 5 6
14.	Źle się czuję, jeżeli nie mam pewności, co myśleć lub jak się zachować w jakiejś ważnej sprawie.	1 2 3 4 5 6
15.*	Mam tendencję do możliwie najdalszego odciągania w czasie momentu podjęcia ważnej decyzji.	1 2 3 4 5 6
16.	Zwykle podejmuję ważne decyzje szybko i pewnie.	1 2 3 4 5 6
17.*	Mógłbym opisać siebie jako osobę niezdecydowaną.	1 2 3 4 5 6
18.*	Myślę, że zabawnie jest zmieniać plany w ostatnim momencie.	1 2 3 4 5 6
19.*	Bawi mnie niepewność związana z nowymi sytuacjami.	1 2 3 4 5 6
20.*	Moje własne otoczenie jest nieuporządkowane i niezorganizowane.	1 2 3 4 5 6
21.	Obserwując większość konfliktów społecznych, łatwo potrafię dostrzec, która ze stron jest w błędzie.	1 2 3 4 5 6
22.*	Podejmując większość ważnych decyzji, borykam się z mnóstwem sprzeczności.	1 2 3 4 5 6
23.	Wierzę, że do najważniejszych cech studenta należy zdyscyplinowanie i zorganizowanie.	1 2 3 4 5 6
24.*	Przyglądając się większości sytuacji konfliktowych, potrafię zwykle dostrzec racje obu stron.	1 2 3 4 5 6

MAŁGORZATA KOSSOWSKA

25.	Unikam przebywania wśród ludzi, którzy są zdolni do nieoczekiwanych działań.	1 2 3 4 5 6
26.	Preferuję kontakty ze znanymi sobie ludźmi, gdyż wiem, czego mogę się po nich spodziewać.	1 2 3 4 5 6
27.*	Kiedy próbuję rozwiązać jakiś problem, rozważam tyle różnych opinii na ten temat, ile to tylko możliwe.	1 2 3 4 5 6
28.	Dążę do tego, by zawsze wiedzieć, co ludzie myślą na dany temat.	1 2 3 4 5 6
29.*	Myślę, że lepiej uczyć się w sytuacji, w której brak jasno określonych celów i wymagań.	1 2 3 4 5 6
30.	Czuję dyskomfort, kiedy czyjeś stwierdzenie nasuwa wiele różnych interpretacji.	1 2 3 4 5 6
31.*	Denerwuje mnie słuchanie kogoś, kto niczego sam nie potrafi wymyślić.	1 2 3 4 5 6
32.	Dopiero ustalenie spójnych reguł umożliwia mi cieszenie się życiem.	1 2 3 4 5 6
33.	Cenię sobie zorganizowany styl życia.	1 2 3 4 5 6
34.*	Preferuję kontakty z ludźmi o odmiennych ode mnie poglądach.	1 2 3 4 5 6
35.	Lubię mieć miejsce dla wszystkiego i wszystko na swoim miejscu.	1 2 3 4 5 6
36.	Czuję dyskomfort, gdy czyjeś czyny lub intencje są dla mnie niejasne.	1 2 3 4 5 6
37.*	Często, kiedy staram się rozwiązać jakiś problem, dostrzegam tak wiele różnych możliwości rozwiązań, że tracę pewność siebie.	1 2 3 4 5 6
38.*	Zwykle dostrzegam wiele możliwych rozwiązań problemu, przed którym stoję.	1 2 3 4 5 6
39.	Wolę niedobre wiadomości niż pozostawanie w niepewności.	1 2 3 4 5 6
40.	Zwykle formułując pogląd na dany temat, nie uwzględniam opinii innych ludzi.	1 2 3 4 5 6
41.	Unikam sytuacji, których konsekwencji nie da się przewidzieć.	1 2 3 4 5 6
42.*	Nie lubię rutyny w mojej pracy.	1 2 3 4 5 6

* odwrotna punktacja; pozycje pogrubione zostają wyłączone ze skali; wersja końcowa ma 32 pozycje

Wersja ostateczna skali

1.	Myślę, że aby osiągnąć sukces w pracy zawodowej, konieczne jest posiadanie jasnych reguł i ich przestrzeganie.	1 2 3 4 5 6
2.	* Zwykle biorę pod uwagę różne opinie na temat danego zjawiska, nawet wówczas, gdy mam już wyrobiony pogląd.	1 2 3 4 5 6
3.	Unikam niejasnych sytuacji.	1 2 3 4 5 6
4.	Unikam stawiania pytań, na które można odpowiedzieć na wiele różnych sposobów.	1 2 3 4 5 6
5.	* Cenię sobie przyjaciół, którzy są nieprzewidywalni.	1 2 3 4 5 6
6.	Myślę, że dobrze uporządkowane życie jest zgodne z moim temperamentem.	1 2 3 4 5 6
7.	Zawsze kiedy idę zjeść coś na mieście, wybieram miejsce, w którym wcześniej byłem/am i wiem, czego można się tam spodziewać.	1 2 3 4 5 6
8.	Czuję się źle, kiedy nie rozumiem powodów, dla których pewne sytuacje zdarzają się w moim życiu.	1 2 3 4 5 6
9.	Unikam brania udziału w wydarzeniach, nie wiedząc, czego mogę się po nich spodziewać.	1 2 3 4 5 6
10.	* W trakcie robienia zakupów trudno mi się zdecydować, czego dokładnie bym chciał/a.	1 2 3 4 5 6

RÓŻNICE INDYWIDUALNE W POTRZEBIE POZNAWCZEGO DOMKNIĘCIA

11.	Zmagając się z jakimś problemem, zwykle bardzo szybko dostrzegam jedno najlepsze jego rozwiązanie.	1 2 3 4 5 6
12.	Źle się czuję, jeżeli nie mam pewności, co myśleć lub jak się zachować w jakiejś ważnej sprawie.	1 2 3 4 5 6
13.	Zwykle podejmuję ważne decyzje szybko i pewnie.	1 2 3 4 5 6
14.	*Mógłbym opisać siebie jako osobę niezdecydowaną.	1 2 3 4 5 6
15.	* Myślę, że zabawnie jest zmieniać plany w ostatnim momencie.	1 2 3 4 5 6
16.	* Bawi mnie niepewność związana z nowymi sytuacjami.	1 2 3 4 5 6
17.	* Moje własne otoczenie jest nieuporządkowane i niezorganizowane.	1 2 3 4 5 6
18.	* Podejmując większość ważnych decyzji, borykam się z mnóstwem sprzeczności	1 2 3 4 5 6
19.	Wierzę, że najważniejsze cechy studenta to zdyscyplinowanie i zorganizowanie.	1 2 3 4 5 6
20.	* Przyglądając się większości sytuacji konfliktowych, potrafię zwykle dostrzec racje obu stron.	1 2 3 4 5 6
21.	Unikam przebywania wśród ludzi, którzy są zdolni do nieoczekiwanych działań.	1 2 3 4 5 6
22.	Preferuję kontakty ze znanymi sobie ludźmi, gdyż wiem, czego mogę się po nich spodziewać.	1 2 3 4 5 6
23.	Dążę do tego, by zawsze wiedzieć, co ludzie myślą na dany temat.	1 2 3 4 5 6
24.	* Myślę, że lepiej uczyć się w sytuacji, w której brak jasno określonych celów i wymagań.	1 2 3 4 5 6
25.	Czuję dyskomfort, kiedy czyjeś stwierdzenie nasuwa wiele różnych interpretacji.	1 2 3 4 5 6
26.	Dopiero ustalenie spójnych reguł umożliwia mi cieszenie się życiem.	1 2 3 4 5 6
27.	Cenię sobie zorganizowany styl życia.	1 2 3 4 5 6
28.	Lubię mieć miejsce dla wszystkiego i wszystko na swoim miejscu.	1 2 3 4 5 6
19.	Czuję dyskomfort, gdy czyjeś czyny lub intencje są dla mnie niejasne.	1 2 3 4 5 6
30.	* Często, kiedy staram się rozwiązać jakiś problem, dostrzegam tak wiele różnych możliwości rozwiązań, że tracę pewność siebie.	1 2 3 4 5 6
31.	* Zwykle dostrzegam wiele możliwych rozwiązań problemu, przed którym stoję.	1 2 3 4 5 6
32.	Unikam sytuacji, których konsekwencji nie da się przewidzieć.	1 2 3 4 5 6

* odwrotna punktacja; Klucz dla skali 32 itemowej: Preferowanie porządku: 1, 6, 17*, 19, 26, 27, 28; Preferowanie przewidywalności: 5*, 7, 9, 15*, 16*, 21, 22, 32; Nietolerancja wieloznaczności: 3, 8, 12, 24*, 25, 29; Zamkniętość umysłu – 2*, 4, 20*, 23, 30*, 31*; Zdecydowanie: 10*, 11, 13, 14*, 18*